

Motion till riksdagen 2005/06:A223

av Eva Flyborg och Runar Patriksson (fp)

Ledighet vid frivilligutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lagstadgad rätt till ledighet för deltagande i utbildning och tjänstgöring inom frivilligförsvaret.

Motivering

De frivilliga försvarsorganisationerna, inte minst bland kvinnorna, är av utomordentligt stor betydelse inom vårt försvar, och deras betydelse torde inte bli mindre efter omorganisationen av totalförsvaret. Frågan om möjlighet att få ledigt vid frivillig försvarsverksamhet, t.ex. vid grund-, repetitions- och kompletteringsutbildningar, borde vara densamma för värnpliktig och frivillig personal.

Detta uttalades bl.a. i Frivilligförmånskommitténs betänkande, SOU 1985:35. En lagfäst rätt till sådan ledighet föreslogs. I proposition 1985/86:134 ansåg sig emellertid inte dåvarande ansvarigt statsråd berett att ta ställning till kommitténs förslag i avvaktan på fylligare underlag.

Flera motioner väcktes i ärendet. I försvarsutskottets betänkande 1985/86:FöU10 uttalades: ”Utskottet finner det angeläget att regeringen aktivt och utan tidsutdräkt förbereder ett lagförslag i ämnet.” Med denna rekommendation som grund avslogs motionerna. Ärendet överfördes sedan till Arbetsmarknadsdepartementet.

I betänkandet Utredningen om frivillig medverkan i totalförsvaret, SOU 1992:132 (10 kap.), behandlades frågan återigen. Utredaren föreslog en ändring i lagen om studieledighet. Utredningen erinrade om att ledighet för utbildning inte är begränsad till någon viss typ av utbildning, men den som begär ledighet bör kunna precisera ändamålet med utbildningen. Lagen ger arbetsgivaren rätt att påverka ledighetens förläggning på så sätt att den kan uppskjutas i ett halvår och eventuellt längre tid.

Fel! Okänt namn på

Frågan vidarebefordrades sedan till Utredningen om ledighetslagstiftningen, som i sitt betänkande SOU 1994:41 uttalade att man inte hade funnit skäl att föreslå några nya regler avseende ledighet för frivillig försvarsutbildning.

I betänkandet (SOU 1997:70) Totalförsvaret och frivilligorganisationerna togs frågan inte upp annat än i samband med frivilligorganisationernas möjlighet att delta i insatser vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Utredningen föreslog att de civilrättsliga förutsättningarna klarläggs, dvs. förhållandet mellan ett frivilligavtal och den ordinarie arbetsgivaren.

Regeringen skrev år 1999 kommittédirektiv till utredningen Den frivilliga försvarsverksamhetens framtida inriktning och uppgifter inom totalförsvaret. I uppdraget angavs bl.a. att man ska behandla ”frågan om ersättningar, försäkringar, utrustning, materiel samt frivilligavtalets förhållande till ordinarie arbetsgivare för frivilliga, hemvärnsmän och frivilliga instruktörer”.

Utredaren presenterade sitt betänkande (SOU 2001:15) Frivilligheten och samhällsberedskapen den 28 februari 2001. Utredaren har på en fjärdedels sida behandlat frågan om ledighet och säger att det naturligtvis är möjligt att i lag föreskriva om rätt till ledighet men att detta, enligt utredningens bedömning, inte är rimligt med tanke på den kommunala självstyrelsen och vitt skilda lokala förutsättningar. Utredaren anser att frågan skall lösas genom avtal/överenskommelse mellan den frivillige, kommunen/myndigheten och arbetsgivaren (arbetsmarknadens parter).

Frågan har alltså behandlats i mer än 18 år utan att man har kommit ett enda steg framåt. Det kan sägas att vår lagstiftning redan innehåller flera ”ledighetslagar”. Med tanke på den ökade betydelsen av frivilliga försvarsorganisationer bör frågan om ledighet för utbildning och tjänstgöring inom frivilligförsvaret få en lösning snarast.

Stockholm den 29 september 2005

Eva Flyborg (fp)

Runar Patriksson (fp)